

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. IV. cap. 9. & seqq. de Regulis ad earum cognitionem

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

lib. I. de
Conf. Ev-
ang. c. 7.

rima docuisse, nihil tamen scriptisse, Augustino teste confirmat; quod testimonium innocuum esse Evangelicis, inde præprimis patet, quod ab Augustino non eum in finem fuerit prolatum, quod breviter ostendendum est. Scripsit Augustinus loco per Bellarminum citato contra eos, qui Evangelistarum Scripta idè recipere detrectabant, quia ipse Christus de se & Doctrinâ à se prædicatâ nihil planè literis mandaverit, quos per sequentem instantiam ad meliorem ducere mentem est conatus: *Cum querunt, quare ipse non scripserit, videntur parati fuisse, hoc de illo credere, quod ipse de se scripserit, non quod alii de illo pro arbitrio suo prædicassent; à quibus quero, cur de quibusdam nobilissimis Philosophis suis hoc crediderunt, quod de illis eorum discipuli memoria reliquerunt, cum ipsi de se nihil scripserint. Nam Pythagoras, quo in illâ Virtute contemplativa nihil tunc habuit Græcia clarius, non tantum de se, sed nec de ullâ re aliquid scripserit perhibetur. Socrates autem, quem rursus in actiâ, qua mores informantur, omnibus prætulerunt, ita ut testimonio quoque DEI sui Apollinis omnium Sapientissimum pronuntiatum esse non taceant, Æsopi fabulas pauculis versibus est prosecutus, verba & numeros suos adhibens rebus alterius, usq; ad eò nihil scribere voluit, ut hoc se coactum imperio Demonis sui fecisse dixerit, sicut nobilissimus Discipulorum ejus Plato commemorat.* Colligat jam Bellarminus aut alius quis loco ejus, & concludat ex hoc Augustini testimonio pro Traditionibus in Ecclesiâ non scriptis, & abfurditatis summæ crimen non effugiet.

CAPUT NONUM & seqq.

DE

Regulis ad Verarum Traditionum Cognitionem.

Epist. 118.

NON unius-modi & generis eæ sunt, quas Bellarminus in medium profert, nec de omnibus agendum nobis est ex Instituti ratione, sed iis tantum, quæ Augustini auctoritate nituntur, & paucissimis quidem, cum pleraque hic observanda supra jam habuerint locum. Ita cum ad regulam secundam citat Augustinum, scribentem, *insolentissime esse insanis, existimare, non rectè fieri, quod ab universâ fiat Ecclesiâ*, non semel hæc tunc monitum est, & quidem paulò ante ad tertium libri hujus quarti caput, Augustinum in eo Evangelicis planè non contrarium esse, insuperque longâ demonstratione opus esse, ut ostendatur, illas Traditiones, quas Curia Romanensis sub Elogio Verbi non scripti modis omnibus orbi Catholico fatagit obrudere, unquam ab universâ observatas fuisse Ecclesiâ, Apostolicæque origini adscribendas esse. Id quamdiu non præstat, quodve ut doceatur omnino est impossibile, iterum non ægrius ferri debet, si Evangelici ab hoc Traditionum non Apostolicarum jugo immunes se præservare student, in possessione libertatis per Christi meritum acquisitæ immoti persistentes. Quod in specie ex Augustino de parvulorum Baptismo ex consuetudine Matris Ecclesiæ, & traditione Apostolicâ urget Bellarminus, suo docebitur loco, ubi in Sede propriâ de hæc Quæstione agetur, hanc consuetudinem Ecclesiæ expresso Christi mandato inque literas relato non caruisse, ac traditionem Apostolicam non oralem modò, sed & pennalem, ut ita dicam, vel scribam, fuisse. De Baptismo hæreticorum, quia in proximè antecedentibus ostentum est, Augustinum contra eum non præcipuè ex Apostolica traditione non scriptâ, sed ex Evangelicis Documentis in Scripturam relatis disputasse, hic quod addatur nihil superest, præprimis cum idem argumentum in sequentibus non semel recurrat, ejusdemque mentio sit faciendâ. Ad tertiam pro agnoscendis Traditionibus veris regulam ut deveniamus, eam Bellarminus ex Augustino hunc in modum proponit: *Id quod in Ecclesiâ universâ & omnibus retrò temporibus servatum est, merito ab Apostolis creditur institutum, etiamsi illud tale sit, ut potuerit ab Ecclesiâ institui.* Hanc regulam etsi suo modo intellectam admittere non ita difficulter possimus, hoc tamen moneri debet, eam his & totidem verbis, eodemq; per omnia sensu apud Augustinum loco per Bellarminum citato non legi, sed omittis posterioribus verbis hanc ibi sententiam extare: *Quod universâ tenet Ecclesia, nec Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolicâ traditum rectissime creditur.* Quod Augustini Doctoris testimonium regulare si, prout jacet, Evangelici admittant, quod supra monitum est, non video, quid auctoritati Scripturæ Traditionibus quoad Fidei articulos oppositæ noceat, quin potius grande onus imponit Doctoribus Papæis, ut de jactatis à se Traditionibus faciant manifestum id, quod ad agnoscendas Traditiones Apostolicas quam-maximè ab Augustino requiritur. Exemplum de *Jejunio Quadragesimali*, quod tanquam Traditionem Apostolicam

lib. 4. con-
tra Donat.
cap. 14.

cam àque univèrsâ Ecclesiâ receptam Bellarminus ad hujus regulæ demonstrationem producit, inferius loco & sede propriâ sustinebit Examen, ubi inprimis Augustini de eo sententia uberius explicabitur.

Restant nunc Solutiones objectionum, & primò quidem earum, quæ ex Scripturis contra objectam Traditionum non scriptarum in rebus Fidei auctoritatem solent adhiberi, in primâ serie earum occurrente gravissimo Pauli oraculo, ex auctoritate Apostolicâ sequentem in modum scribentis: *Licet nos, aut Angelus de Cælo evangelizet vobis* Galat. 1. præter, quàm quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Addit Bellarminus, Chemnitium notare, non esse dictum contra, sed præter; & ne dicatur, loqui Paulum de Verbo tam scripto, quàm non scripto vel ore tenus tradito, adducere Augustinum hæc Pauli verba sic exponentem: *Si quis sive de Christo, sive de ejus Ecclesiâ, sive de quâcungq; aliâ re, qua pertinet ad Fidem Vitamq; nostram, non dicam, si nos, sed quod Paulus adjecit, si Angelus de Cælo vobis annuntiaverit præter quàm quod in Scripturis Legalibus & Evangelicis accepistis, anathema sit, & similia habere Basilium, Doctorem æquæ auctoritatis maximæ.* Quid adhæc Bellarminus? Augustinum & Basilium non exponere ex professo hunc locum, sed probare ex eodem, non licere quidquam adserere Scripturis contrarium. Atqui expressè non contra, sed præter post Paulum Augustinus scripsit, quod hæctenus satis clarum est. Instat quidem Bellarminus, per illud præter Apostolum intelligere contra, & proinde non prohibere nova Dogmata & Præcepta, modo non sint contraria jam traditis; sed prohibere Præcepta & Dogmata contraria & aliena. Patere id existimat inter alia ex Patrum Expositionibus, nominatim Augustini, qui exponat contra, citatis duobus locis, quæ omninò sunt inspicienda, ut vel Veritas vel falsitas pateat citationis. Prior ita habet: *Habemus Apostoli vocem, qui in Spiritu Sancto fidelibus dicebat: Si quis vobis evangelizaverit præter, quàm quod accepistis, anathema sit.* Alter verò hunc in modum: *Admonitio Beatissimi Apostoli de vestris cordibus non recedat: Si quis vobis evangelizaverit præter, quàm quod accepistis, anathema sit. Non ait plus, quàm accepistis, sed præter, quàm quod accepistis. Nam si aliud diceret, sibi ipsi præjudicaret, qui cupiebat venire ad Thessalonicenses, ut suppleret, quæ illorum Fidei defuerunt. Sed qui supplet, quod minus erat, addit; non, quod inerat, tollit. Qui autem prætergerit regulam Fidei, non accedit in viâ, sed recedit de viâ.* Tertium quoq; Augustini locum intermiscet Bellarminus huic Tractationi, qui in gratiam Traditionum ita legitur: *Quamvis certum de Scripturis non proferatur exemplum, tamen eorum Rundem Scripturarum à nobis tenetur veritas, cum id facimus, quod univèrsa placet Ecclesiæ, quam ipsarum Scripturarum commendat auctoritas.* Ut ad singula aliquid loco responsi dicatur, in genere ad instantiam Bellarmini præmonendum est, dici quidem, per Apostolicum præter intelligi debere contra, sed, ut de aliis jam demonstrationibus ut potè huc non pertinentibus nihil dicam, ex citatis Augustini testimoniis id minime probari; quamvis, si Augustinus illud præter per contra explicasset, Bellarminus tamen nondum obtineret, voculam hanc præter non in suo etiam peculiari sensu ex Apostoli instituto simul intelligi posse & debere, cum particula hæc generalior sit, nosq; Evangelici non negemus, sæpè eam quoq; specialiorem admittere sensum. Et quia ad Linguae, in quâ Paulus scripsit, genium omninò respiciendum est, per placet, quod ex Chrysostomo, quem Theophylactus & Oecumenius pressò sequuntur pede, Cornelius à Lapide ad hoc Apostoli oraculum notavit: *Dices, cur Apostolus non dicit contrarium, sed præterquam? Respondet Chrysostomus, ut ostendat, anathema esse eum, qui vel indirectè minimum Evangelii dogma labefactat, quia judaizantes, contra quos hic agit propriè, præter Evangelium introducebant Judaïsmum, judaica sacra & Sacramenta, quæ tamen hoc ipso erant contra Evangelium & novam Christi legem.* Eadem per omnia mens est Augustini in adductis ex Eo testimoniis, in quorum nullo particula præter expressè per contra explicatur. Sit autem ita, quod Bellarminus ad Augustini testimonium à Chemnitio citatum excipit, *Eum ibi non ex professo hunc exponere locum;* Satis est, adplicationem scopo Apostoli non esse contrariam, quin potius optimè ad Instituti rationem quadrare. Cætera duo loca, ad quæ Bellarminus provocat, contra Bellarminum tam expressè voculam, præter retinuerunt, ut mirum sit, Eum non erubuisse, talia pro se in medium adducere, tam manifestè sibi contraria. Tertium, quem huic interposuit Tractationi, de anabaptismo hæreticorum agere, hucq; impertinenter trahi, supra jam aliquoties ex occasione dictum est. Manet, Apostolum, & Ejus exemplo Augustinum, Traditiones non scriptas præter Verbum DEI mandato scriptum fidelium cœtui obrutulas anathemati subjecisse, eoque ipso ab hoc onere gravissimo Evangelicos liberasse.

Succe-

cap. 20.

Tract. 49.
in Joh.lib. 1. de
Conf. Ev-
ang. c. ult.

Succedit jam series secunda Scripturæ contra Traditiones testimoniorum, in quâ primum occupat locum Evangelistæ Johannis de scopo Scriptionis historica vel narrationis actorum Christi locus, ita eam obfignantis: *Multa quidem & alia fecit Iesus signa, quæ non sunt scripta in hoc libro; hæc autem scripta sunt, ut credatis, quod Iesus est Filius DEI, & ut credentes vitam habeatis in nomine Ejus.* Addit Bellarminus, confirmare Chemnitium hujus oraculi contra Traditiones sensum duobus Augustini testimoniis, quorum prius tale est: *Sanctus Evangelista testatur, multa Dominum Christum & dixisse & fecisse, quæ scripta non sunt; electa sunt autem, quæ scriberentur, quæ Saluti credentium sufficere videbantur.* Alterum verò: *Quidquid Christus de suis factis & dictis nos legere voluit, hoc scribendum Apostolis tanquam suis manibus imperavit.* Utrumque jam supra etiam legitur, quæ tamen hic reponenda fuerunt, ut videatur, num Bellarminus aliquid ea inter melius excogitaverit, quod jactatæ Traditionum authoritati posset inservire. Quod ipsum attinet Johannis oraculum, in ejus vindicatione prolixus non ero, cum id jam non agatur; videndum modò est, an Augustinus rem acu tetigerit, sensum Evangelistæ adsecutus, & an Chemnitius ritè testimonia hæc Traditionibus objecerit. Et quia præter Augustinum ad Cyrilli quoq; consensum Chemnitius in hujus Oraculi adductione provocavit, hinc Bellarminus utriq; conatur respondere, nimirum, *illos Patres de solis Christi dictis & factis loqui, ac propterea dicere eos voluisse, scripta esse sufficienter non omnia absolute, sed omnia dicta & facta Christi; præter quæ dicta & facta adhuc multa alia sint necessaria, alioquin omnes historiæ & documenta Veteris Testamenti, & ipsa Apostolorum acta, & Epistole Pauli, Petri, Iohannis, Jacobi & Iuda supervacanea essent. Adde, quod sine dubio Patres illi ex dictis & factis Christi non intelligunt esse scripta sufficienter omnia absolute necessaria, sed esse scripta sufficienter ea, quæ Apostoli scribenda esse putaverunt.* Cum enim quedam essent scribenda, quedam sine scripto tradenda, ac præcipuè Interpretatio atq; intelligentia Scripturarum; in libris Sacris continentur sufficienter omnia, quæ scriptis erant mandanda, sive ut Augustinus loquitur, quæ Christus legi voluit, alia enim non legi in Divinis literis, sed ab Ecclesiâ accipi voluit, quæ tamen suo etiam modo in Evangelio continentur, non quidem in particulari, sed in universali, quia Evangelium monet, ut de rebus dubiis Ecclesiâ consulamus. Hæc ibi satis prolixè, & adhuc plura, pro more hæctenus observato mala bonis miscens, & iis, quæ utrobique sunt extra dubium, talia, de quibus dici solet, quod sint postulata & principiorum petitiones, & hinc suis opus habent demonstrationibus. In hunc venit census, quod audacter scribit: *Christum aliqua in Divinis literis legi, aliqua verò ab Ecclesiâ accipi voluisse, in specie, Interpretationem atq; intelligentiam Scripturarum.* Quamvis enim Ecclesiâ & in tradendis & in explicandis Scripturis Ministerium non derogent Evangelici, aliquas tamen Ei commissas esse à Christo traditiones non scriptas ad Fidem necessarias, ab expressis in Bibliorum Codice diversas, hæctenus demonstratione caret. Alia autem ratio est eorum, quæ extra Johannis Evangelium in utroque Testamento extant Scripta. Posset quidem ex illo tantum homo Christianus sufficienter ad Salutem instrui, etiam si nihil amplius Scriptorum extaret. Quia verò visum est DEO S. Scripturæ Authori, Scriptis pluribus parallelis fidem æternæ Beatitudinis Candidatorum fulcire, grati id omnino acceptamus, præprimis cum Scripta V. T. Evangelium Johannis antecedentia in Ipso per crebras Vaticiniorum adlegationes accipiant confirmationem, sequentia autem non nisi uberius exhibeant eorum, quæ à Christo dicta sunt & facta, illustrationem, jucundissimaque ubivis adpareat harmonia, qualis in collatione Traditionum non Scriptarum quammaximè desideratur. Egregium præterea hoc Johannis oraculum sui Evangelii obfignativum ex mente Augustini præbet pro S. Scripturæ omnimodâ perfectione contra Traditiones non scriptas testimonium. Si enim ea, non quæ Apostoli putaverunt, ut Bellarminus perperam scribit, sed quæ juxta Augustini stylum *Christus de suis dictis & factis nos legere voluit, & scribenda Apostolis tanquam suis manibus imperavit,* ita sunt sufficientia, ut credentes, quod Iesus est Filius Dei, vitam habeant in nomine Ejus; quanto magis erit sufficiens totus Bibliorum Codex, cujus pars est Evangelium Johannis, in eum videlicet finem scriptus, ut quæ Johannes in Evangelio habet de Christi factis & dictis, in gratiam verè fidelium utriusq; Testamenti uberius illustrarentur & confirmarentur. De cætero insigniter Augustini Sententiam circa hoc Evangelistæ oraculum expriment, quæ *Jacobus Faber Stapulensis* ad illud contra Traditiones non scriptas observavit, scribens: *Signa, quæ dicta sunt, fecit Iesus in conspectu Discipulorum suorum, insuper & multa alia, quæ non sunt in hoc Evangelio, id est, in iis hujus Evangelii, quæ præcesserunt, aut iniis* quæ

qua sequuntur, quorum nonnulla ab aliis etiam Evangelistis memoria sunt prodita. Hac autem, qua scripta sunt, neque propter Apostolos, neque propter eos, qui tunc erant & Apostolos audiebant, isti enim ex auditu vocis credebant, id est, preparabantur ad credendum, id perficiente in auditu interno Spiritu sancto; sed propter posteros & nos ipsos, ut credamus, ut sicut illi per vocem sic & nos per Scripturam prepareremur, ut Spiritus Sanctus in nobis secreta internarum operatione perficiat fidem. Digna etiam sunt notatu, quae ad posteriorem Johannis Evangelistae clausulam Jansenius Gandavensis scripsit: Johannes tali suum conclusit Evangelium sententia, qua non sui tantum Evangelii, sed & omnium aliorum trium, post quos scripsit, conveniens & aptus est finis. Et iterum post aliqua: Scripsit post alios tres Evangelistas Johannes, & ea serè scripsit, quae alii praetermiserunt. Quare ne vel quis existimaret, eum omnia supplevisse, vel quis post ipsum tentaret reliqua omnia supplere, oportune hanc subiecit concludendo sententiam. Scripsit autem ea maxime ex multis Evangelistae, quae ad religionem ac fidem & Mores utiliora erant magisque necessaria, quibus qui non credit, neque pluribus fidem habiturus esset, qui verò credit, alia non sunt necessaria: quae ultima Verba tam clarè necessitatem Traditionum non Scripturarum excludunt, ut non potuerint clarius vel expressius.

Has ut porrò tueatur Bellarminus, omnesque solvat objectiones, quae contra earum auctoritatem ab Evangelicis solent profertur, à Testimoniis Scripturae ad Examen Patrum progreditur, in quo ante, quam ad loca Augustini contra Traditiones citari solita perveniat, circa Cypriani Sententiam pro viribus annihilandam Augustini utitur auctoritate. Provocaverat S. Martyr in haereticorum anabaptismo, quem cum non paucis Africae Episcopis argumentis solutu non ita facilibus necessarium statuerat, contra quorumvis objectiones defendendo ad Dominicam & Evangelicam auctoritatem, adque Apostolorum ^{Epist. ad Pomp.} mandata & Epistolas, immotè ac constanter in eo persistens, ea esse faciendae, qua scripta sunt. Bellarminus hanc Cypriani provocationem tali effugio eludere se posse existimavit, si dicat, Cyprianum haec scripsisse, cum errorem suum tueri vellet; & ideo non mirum, si more errantium tunc ratiocinaretur. Quare Augustinum merito hanc Epistolam ^{lib. V. contra Donat. cap. 23.} refellere. De methodo disputandi, quae usus est Cyprianus, ut aliquid hic moneam, opus non est. Id saltem moneo, Augustinum loco per Bellarminum citato non agere contra hanc Cypriani methodum disputandi, sed contra Ejus Sententiam, & quidem ita, ut non tam ad traditiones Ecclesiasticas, quam & potius quidem ad ipsam S. Scripturam recurrat, expressè scribens, contra mandatum Dei esse, quod venientes ab haereticis, si jam illic Baptismum Christi acceperunt, baptizantur, quia Scripturarum sacrarum testimonio non solum ostenditur, sed planè ostenditur, multos PseudoChristianos, quamvis non habeant eandem cum sanctis charitatem, sine qua nihil profunt, quaecunque sancta habere potuerint, Baptismum tamen communem habere cum sanctis. Sed hæc de re sepius ante jam, & in posterum non semel. Ad ipsa accedamus Augustini testimonia, quae contra Traditionum auctoritatem Evangelici urgere solent, & ad quae Bellarminus respondere est conatus. Adscribamus ea eo ordine, quo Bellarminus exhibet, cum subiecta Ejus responsione & brevi Examine. Etsi enim pleraque vel jam leguntur in antecedentibus, vel in subsequenteribus iteratò recurrent, ne tamen quid subterfugere videamur, quod ad rem facit, omninò & hic aliquem desiderant locum. Primum hoc est: In his, quae apertè posita sunt in Scripturis, illa ^{lib. II. de Doctr. christ. cap. 9.} inveniuntur omnia, quae continent fidem moresque vivendi. Secundum: Si quis ^{lib. III. contra lit. Peil. c. 6.} sive de Christo, sive de ejus Ecclesia, sive de quacunque alia re, qua pertinet ad vitam fidemque nostram, non dicam, si nos, sed quod Paulus adjecit, si Angelus de Caelo ^{lib. 19. de C. D. cap. 18.} annuntiaverit praeter, quam quod in Scripturis Legalibus & Evangelicis accepistis, anathema sit. Tertium non excerpit Bellarminus, aliqua tamen loca citavit, è quorum numero primus hæc Verba exhibet satis clara: Civitas Dei credit Scripturis Sa- ^{de Bono Viduit. cap. 1.} cris & veteribus & novis, quas adpellamus Canonicas, undè Fides ipsa est concepta, ex qua Iustus vivit, per quam sine dubitatione ambulamus, quamdiu peregrinamur à Domino. Alia huic parallela brevitatibus causam omittimus, citatione per Bellarminum facta contenti. Quartum sequitur: Quid amplius te doceam, quam id, quod apud Apostolum legimus; Sancta enim Scriptura nostra Doctrina regulam figit, ne audeamus sapere ^{lib. III. contra Maxim. cap. 14.} plus, quam oportet. Non sit ergo aliud mihi te docere, nisi verba tibi Doctoris exponere. Quintum est: Nec Ego Nicænum, nec tu debes Ariminense, tanquam prejudicaturus, proferre Concilium, nec Ego hujus, nec tu illius auctoritate detineris. Scripturarum auctoritatibus, non quorumcumque propriis, sed communibus utrisque, res cum re ^{causa}

lib. II. de
peccat.
merit. &
remiss.
cap. 36.
de catech.
rudibus,
cap. 3. & 6.

causa cum causâ, ratio cum ratione concertet. Adduntur itidem loca duo parallela ibidem legenda. Sextum succedit: *Vbi de re obscurissimâ disputatur, non adjuvantibus Divinarum Scripturarum certis clarisq; Documentis, cobibere se debet humana præsumptio, nihil faciens in alteram partem declinando.* Septimum tandem & ultimum est, quo Augustinum docere refert Bellarminus, proponendam Catechumenis brevem Summam *Doctrinam ex Scripturis, quam cum illi credere se dicant & observare velle promittant, baptizandi sint.* Et si autem satis manifesta videri possint hæc Augustini contra Traditiones non scriptas testimonia, omnibus tamen modis ea conatus est obfuscare Bellarminus, ad quavis aliquid reponens, non ejus tamen roboris, ut Veritas Scripturæ, tanquam perfectissima Fidei & Controversiarum regulæ, aliquod inde pati cogatur detrimentum.

Ad primum dicit, *loqui Augustinum de illis Dogmatibus, que omnibus necessaria sunt simpliciter, qualia sunt, que habentur in Symbolo Apostolorum & in Decalogo.* Hanc responsum Bellarmini si admittant Evangelici, ut sine præjudicio possunt admittere, non video, quid inde pro Traditionum necessitate subsumi possit aut concludi. Quin neq; Augustinus nobis est contrarius, verbis ex eo per Bellarminum loco citatis, unde Testimonium contra traditiones ordine sextum modò habuimus, ubi augustus Doctor ita: *Credo, quod etiam hinc Divinorum Eloquentium clarissima auctoritas esset, si homo illud sine dispendio promissa salutis ignorare non posset, agens, ut ex inspectione patet, de Animæ hominis origine & peccati originalis propagatione.* Aliàs cum Bellarminus addit, *præter ea, nimirum, quæ necessaria sunt omnibus simpliciter, multa esse alia, quæ solâ habeantur traditione,* provocans iterum ad Augustini auctoritatem, si de Ceremoniis & consuetudinibus Ecclesiasticis velit intellectum, Evangelicos sibi & Augustino planè non habet contrarios. Ad secundum reponit, Augustinianum vel potius Apostolicum *præterquam significare contraquam, idque à se supra ex Augustino esse demonstratum, Sed Augustino vim fieri, loco eodem est ostensum.* Ad tertium dicit, *nihil prorsus in eo & parallelis esse contra Traditiones, solum id ibi dicere Augustinum, ex Scripturis Dogmata esse probanda, quando habentur Scripturæ testimonia, & credendum esse Scripturæ, nihilque dicendum contra Scripturas, quæ & similia sint verissima; sed frustra adferri contra traditiones, vel pro Scripturæ sufficientiâ, cum nullo verbo tale aliquid Augustinus indicaverit.* Verum præterquam quod hæc conditionalis Augustino adstringatur, *Dogmata ex Scripturis esse probanda, quando habeantur Scripturæ testimonia,* cum absolute & sine ullâ restrictione loquatur augustus Doctor; non frustra adducitur hoc Augustini testimonium & ei similia ad probandam Scripturæ contra traditiones non scriptas sufficientiam, & auctoritatem normativam, cum hujus expressam, illarum verò nullam planè fecerit mentionem, ipso hoc silentio eas ab hujus officii statu removens & damnans. Ad quartum monet, *loqui Augustinum non de omni Dogmate, sed solum de professione Viduitatis, quod quale bonum sit, satis exposuerit Apostolus, & ideo dicere Augustinum, satis esse sibi, si exponat Apostoli verba; quod autem generaliter Augustinus ponat, Scripturam nostræ Doctrinæ Regulam figere, ne audeamus sapere plus, quam oportet, contra illos esse dictum, qui ex proprio judicio novas doctrinas fingunt, quæ Scripturis consonæ non sunt.* Prius responsi hujus membrum facile concedimus ac ultrò largimur. Quia verò, ut Bellarminus fateri necessum habuit, generalem immiscuit Augustinus regulam de officio S. Scripturæ normativo, non inique ferendum est, si Evangelici ad eam in hæc Controversiâ provocent. Quoad posterius membrum itidem non difficiles sumus, quin potius quam maximè urgemus, monitum hoc Augustini observandum esse contra eos omnes, qui ex proprio sive solo, sive per alios ad probato indicio novas & Scripturis non consonas, eoque ipso dissonas fingunt doctrinas. Ad quintum sequentia notat: *Augustinum ibi quidem videri aliquid dicere contra Concilia, sed non contra Traditiones; sed nec contra eorum auctoritatem aliquid dicere.* Certum enim esse, Augustinum non voluisse removeri Concilia ab his disputationibus & solas recipi Scripturas, quod non crederet, maximam esse legitimorum Conciliorum auctoritatem, sed duplici de causâ, primò, ut expediriis ageret. Si enim voluisset ex Concilio argumentum sumere, debuisset prius probare, Concilia esse recipienda, quod minus longum erat, & hanc rationem præcipuè locum habuisse contra Arianos, qui Concilium Nicanum nullo admittebant modo. Secundò, quia in illis Questionibus, quæ tunc erant, extabant clarissima in Scripturis testimonia, quæ sine dubio anteponenda sint omnibus Conciliorum testimoniis, & hanc rationem præcipuè locum habere contra Donatistas in Questione de Ecclesia, alioquin eundem Augustinum sæpè Concilia & Traditiones urgere, imò etiam responsa Pontificum & Impe-

1. Cor. 7.

Imperatorum. Multa adhuc dici possent & fortè deberent, nisi pleraque eò essent reservanda, ubi de Conciliorum autoritate ex eodem Augustini testimonio uberius & ex professo tractandi locus erit. Nunc paucis tantùm & brevissimè videamus, quid Bellarmini responsum vel veri vel falsi habeat. Illud est indubiũ, quod Augustinus contra autoritatem Conciliorum, imprimis Nicæni, scripsit, simul etiam contra autoritatem Traditionum valere, utpotè quæ ut plurimum decretis Conciliorum nituntur. Causa duplex, quæ à Bellarmino adlegatur, cur Augustinus ab his disputationibus removerit Conciliorum & sic quoq; Traditionum non scriptarum autoritatem, pro nobis, non contra nos est. Si enim expeditius agere contra adversarium potuit Augustinus ex solâ Scripturâ remotis Conciliorum decretis, cur non hæc expeditior disputandi methodus Evangelicis quoq; sit libera, præprimis cum circa Conciliorum autoritatem hodiernum, non de nobis Evangelicis dicam, inter ipsos Conciliorum laudatores non una sit nec ita facilis controversia, necdum quidquam certi inter ipsos constat, aliis pro Concilii solius sine Papâ, secundis pro Papæ solius sine Concilio, tertiis pro utriusque conjunctim autoritate stantibus, quod infra pluribus in Sede propriâ indicabitur. Ea præter, si in illis Quæstionibus, in quarum ventilatione clarissima adhiberi possunt Scripturarum testimonia, eaque sine dubio omnibus Conciliorum testimoniis anteponenda sunt, Augustinus licitè ea contra suos usurpavit adversarios; non video, quâ ratione idem hodiè Evangelicis prohibitum esse debeat, in talium Controversiarum tractatione occupatis, quæ tam facilè aperitissimis etiam è sacro Codice oraculis dirimi possunt, quam facilè antehac Augustinus Donatistas repressit, qui augustus Doctor si aliàs hinc inde ad Conciliorum Decreta & Traditiones Ecclesiasticas, quin & ad Pontificum & Imperatorum responsa in hæc vel illâ Quæstione legitur provocasse, non id ab Eo est factum, quasi ex proprio disputaret principio, sed ad hominem & ex principio adversarii, ut eum eò fortius stringeret, vel in rebus non credenda sed facienda, id est, consuetudines Ecclesiasticas hic & ibi observandas respicientibus, quod utrumque non tangit præsentis Controversiæ statum, adeòque impertinenter à Bellarmino productum est. Ad sextum respondet, loqui Augustinum de Quæstionibus obscurissimis, qualem esse putabat Ipse de Animarum origine, ad quas definiendas non suppetant ulla firma testimonia, sed solum aliqua ex Divinis literis conjectura. At nihil hoc pertinere ad Traditiones, quæ totius Ecclesiæ & omni Veterum consensu firmentur, quod argumentum Augustinus passim docet esse gravissimum, alicubi dicens, Scripturæ veritatem à nobis teneri, quando facimus, quod univèrsa placet Ecclesiæ, etiamsi nihil de eâ scriptum legamus. Ipsam de Animarum origine Quæstionem quod attinet, cujus paulò ante ex alio Augustini loco facta est mentio, infra dabitur de eâ ex Augustini Sententiâ aliquid dicendi locus. Nunc illud contra Bellarminum urgeo: Si in iis Quæstionibus obscurissimis, ad quarum definitionem non suppetunt firma ex Divinis literis testimonia, sed aliqua solum conjecturæ, ut Bellarminus scribit, ex sententiâ Augustini cohibere se debet humana præsumptio, nihil faciens in alteram partem declinando; an non multò magis id observandum erit in iis Quæstionibus, ad quarum definitionem clarissima extant Scripturarum testimonia, quæ sine dubio anteponenda esse omnibus Conciliorum Decretis, & hanc disputandi rationem tempore Augustini præcipuè locum habuisse contra Donatistas, Bellarminum proximè agnoscentem vidimus. Augustini testimonium, quod Bellarminus ad confirmandam Traditionum autoritatem iteratò profert, rem suam nihil juvare, sub initium præscripti capitis jam dictum, ac remissio ad superius dicta non semel facta est. Ad septimum & ultimum tandem observat, Sufficere quidem ex Augustini sententiâ, habere brevem Doctrinæ Fidei ex Scripturis summam, ut quis possit baptizari, non autem sufficere Ecclesiæ DEI absolutè, alioquin possemus etiam concludere, sufficere Ecclesiæ Symbolum Apostolorum, & reliqua omnia esse superflua. Verùm ut id concedamus, nondum sequitur tamen, Ecclesiæ opus habere Traditionibus non scriptis, cum præter Symbolum Apostolorum plura adhuc sint in S. Literarum Codice, quæ corpori Ecclesiastico ad firmendam Fidem & mores juxta DEI Voluntatem formandos intervire possunt & debent, ut ad Traditionum non scriptarum necessitatem planè recurrendum non sit.

Unum nunc adhuc restat vindicandum Augustini contra Traditiones testimonium vel argumentum, quod Bellarminus ultimo capite inter Evangelicorum pro S. Literarum perfectione rationes exhibet, quo citatis duobus locis Doctor augustus docet, Literas Divinas esse scriptas, ut habeamus regulam & normam Fidei & morum. Respon-

det Bellarminus dupliciter, cujus tamen responsi pars solum altera Augustinum attinet, idèd; hic reponenda. Dicit, *Scripturam, etsi non sit facta præcipue, ut sit regula Fidei, esse tamen Fidei regulam, at non totalem, sed partialem; & hoc modo intelligi debere Augustini verba, cum nusquam dicat, Scripturam solam esse regulam, ad quam examinari debeant Scripta Patrum, ut ea recipiamus, quæ Scripturæ consona sunt, illa rejiciamus, quæ Scripturæ adversantur.* Atqui dicere, Scripturam non esse factam præcipue, ut sit regula Fidei, est contra expressissima ipsius S. Scripturæ testimonia, ac in primis contra illud, quod ex clausula Evangelii Johanni paulò ante Augustini testimoniis vindicatum est, cujus alia accedunt similia pro autoritate regulari Scripturæ testimonia, ea præsertim, quæ ipse Bellarminus iterum suppeditat, quorum prius numero supra tertio exhibetur, posterius verò ita legitur: *Distincta est à posteriorum libris Excellentia autoritatis Canonice Testamenti Veteris & Novi, quæ Apostolorum confirmata temporibus, per Successiones Episcoporum & propagationes Ecclesiarum, tanquam in sede quâdam sublimiter constituta est, cui seruiat omnis pius & fidelis intellectus.* Pertinent huc ea etiam Augustini testimonia, quæ supra ad caput libri antecedentis ultimum circa finem ex Jure Canonico sunt producta, quibus plura ejusdem Sententiæ possunt subungi, illud in specie, quo Augustus hic Doctor

lib. II. contra Faust. cap. 5.

lib. II. contra Crecon. cap. 31.

Vid. D. Calov. Metaph. Div. Tomi I. pag. 661. num. 79.

gravissimè monuit: *Non sine causa tam saluber vigilantia (aliàs, salubri vigilantia) canonice Ecclesiastica est constituta, ad quem certi Prophetarum & Apostolorum Libri pertineant, quos omninò judicare non audeamus, & secundum quos de cæteris vel fidelium vel infidelium Libris liberè judicemus.* Etsi autem Bellarminus tandem concedere cogatur, *Scripturam esse Fidei regulam*, absurdè tamen limitat & distinguit *inter regulam totalem & partialem*, hoc, non illud, Scripturæ attribuens, contra quod Paradoxon Philosophico-Theologicum aliàs & alibi prolixius agitur. Longè absurdius verò Bellarminus agit, dum Augustinum pro hujus ineptissima distinctionis probabilitate testem citare audeat, idèd, quia nullibi solum esse regulam dicat Scripturam, ad quam examinari debeant Scripta Patrum, cum tamen exclusiva hæc particula expressè legatur in eo Augustini testimonio, quod ex Epistolâ Ejus ad Hieronymum *Gratianus* mox sub initium Juris Canonici eum ipsum in finem legi voluit, majoribus exscribendum literis. Ita enim ibi augustissimus Doctor: *Ego solis eis Scriptorum, (aliàs, Scriptorum libris) qui jam Canonici adpellantur, hunc didici honorem timore meo, deferre, ut nullum eorum (authorem) scribendo errasse audeam credere, ac si aliquid in eis offendero, quod videatur contrarium Veritati, nihil aliud, quam vel mendosum esse Codicem, vel Interpretem non adsecutum esse, quod dictum est, vel me minimè intellexisse non ambigam; alios autem lego, ut quantumlibet Sanctitate Doctrinæ, polleant, non idèd verum putem, quia ipsi ita sentiunt, sed quia mihi per alios (rectius, illius) authores, vel Canonicas (aliàs, authores Canonicos) vel probabiles rationes, quod à vero non abhorreat, persuadere potuerunt.* Quod Augustini testimonium si solum, nullumq; aliud ex tot Ejus Scriptis pro solitudine regulari S. Scripturæ superesset, omninò ad ejus demonstrationem sufficeret. Ego jam hisce nihil, nisi illud unum adhuc Coronidis loco & pro clausulâ hujus de Verbo DEI, ut vocatur, non scripto Traditionis addo, quod supra legi debuit, ubi Bellarminum vidimus objicientem, plerosque olim hæreticos à Traditionibus non scriptis ad Scripturam pro suis erroribus vindicandis provocasse, cum Augustinus justissimæ retorsionis jus nobis in manus dedit scribens: *Omnes insipientissimi hæretici, qui se Christianos vocari volunt, audacias figmentorum suorum, quas maximè humanus exhorret sensus, occasione Evangelicæ Sententiæ conantur colorare, ubi Dominus ad Apostolos ait; Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò; quasi hæc ipsa sint, quæ tunc Discipuli portare non poterant, & ea docuerit Spiritus Sanctus, quæ palam docere atq; prædicare, quantumlibet feratur audacia, Spiritus erubescit immundus.*

Tract. 97. in Johan. Joh. 16.

